

DEMOGRAFICKÉ ASPEKTY PENZIJNÍ REFORMY¹

Zdeněk Tomeš, Masarykova univerzita

Abstract: The paper analyses demographic aspects of pension system in CR. The main thesis of the article is that demographic ageing of Czech society is overemphasized on its consequences in the economy of pension system. The idea is documented on sample of historic and international comparisons. In my view demographic ageing is not primary cause for the deficits on the account of pension insurance. The recommended solution for imbalances in the system is proposed more dynamic upward shifting of retirement age.

Úvod

Česká společnost prošla za posledních 12 let dynamickým demografickým vývojem. Tyto procesy mají významné dopady v mnoha oblastech hospodářské politiky. Pravděpodobně nejvýznamnější důsledky demografických změn jsou koncentrovány do oblasti důchodového pojištění. Diskuse o jeho reformě je ovšem zatížena několika spornými předpoklady. Následující článek se snaží objasnit některé demografické aspekty současné penzijní reformy.

1. Základní demografické trendy:

Česká společnost byla v poslední dekádě konfrontována s následujícími demografickými trendy:

1. *Pokles porodnosti.* Počet živě narozených dětí v ČR průběžně klesal z počtu 130.564 v roce 1990 na 90.715 roku 2001, a to za situace, kdy se v nejplodnějším období objevily mimořádně početné populační ročníky narozené v 70-tých letech. Úhrnná plodnost (total fertility rate) poklesla hluboko pod míru reprodukce na hodnotu 1,136², což nás řadí na jedno z posledních míst v celosvětových statistikách.
2. *Prodlužující se střední délka života.* V roce 2001 měli v ČR muži při narození naději na dožití 72,1 let, ženy 78,4 let. Za posledních deset let (1991-2001) se tak u nás prodloužila střední délka života zhruba o čtyři roky u mužů a o tři roky u žen. Ovšem přes tento trend stále zaostáváme v délce života za nejvyspělejšími zeměmi. V EU dosahuje tento ukazatel hodnot 74,9 pro muže a 81,2 pro ženy³.
3. *Zvyšující se průměrný věk populace.* Průměrný věk populace ČR se zvýšil v období 1991 - 2001 z 36,3 na 38,8 roku což je dáno kombinací faktorů 1 a 2. Zvyšování hodnoty tohoto ukazatele může být považováno za měřítko stárnutí (ageing) české populace.
4. *Snižující se počet obyvatel.* Díky zápornému přirozenému přírůstku obyvatel⁴, který byl pouze částečně kompenzován přílivem imigrantů, došlo ke snížení počtu obyvatel. V roce 1990 měla ČR 10,36 miliónů obyvatel v roce 2001 10,22 miliónů obyvatel.

¹ Prezentováno na konferenci Hospodářská politika v tranzitivních ekonomikách; VŠB-TU Ostrava; 7.11.2003.

² Rok 2001; Zdroj: Statistická ročenka 2002

³ Rok 2001; Zdroj: Eurostat yearbook 2002, p. 35

⁴ počet zemřelých > počet narozených; v posledních letech zhruba v rozsahu -20 tisíc ročně

2. Důsledky těchto změn

Převládajícím přístupem při hodnocení dopadů výše uvedených demografických trendů na systém penzijního pojištění a dalších oblastí hospodářské politiky (např. financování zdravotnictví) je negativní až mírně katastrofický tón, zhruba v intencích: „nerodí se děti → populace stárne → vymírá → v budoucnosti se současné důchodové, zdravotní a sociální systémy stanou bez zásadních reforem neufinancovatelné → demografický vývoj je již v současnosti příčinou problémů jako jsou deficity na účtech důchodového či zdravotního pojištění.“ Domnívám se, že tento přístup je do určité míry zavádějící, jak se budu snažit dále doložit.

Jak již bylo uvedeno výše, střední délka života je v ČR stále významně nižší než ve vyspělých zemích. Tento faktor společně s vyšší úmrtností seniorů v předchozích dekadách a obecně nízkému počtu obyvatel narozených v třicátých letech minulého století vede k tomu, že podíl obyvatel ve věku přes 65 let v české populaci není nijak závratně vysoký.

Tabulka 1: Věková skladba; procentuální podíly na celkové populaci; rok 2001

	Věk 65+ (poproduktivní)	Věk 15-64 (produktivní)	Věk 0-14 (předproduktivní)
Itálie	18,4 %	67,4 %	14,2 %
Japonsko	17,6 %	67,9 %	14,5 %
Německo	16,4 %	68,3 %	15,3 %
Rakousko	15,7 %	67,8 %	16,5 %
Maďarsko	14,5 %	68,7 %	16,8 %
ČR	13,8 %	70,1 %	16,1 %
USA	12,6 %	66,2 %	21,2 %
Polsko	12,2 %	69,0 %	18,8 %
Slovensko	11,3 %	69,3 %	19,3 %
Írsko	11,2 %	67,2 %	21,5 %
Uganda	1,9 %	49,1 %	49,0 %

Zdroj: World Bank: World Development Indicators 2003, p 38-40

Výrazný pokles porodnosti současně s přechodem početné kohorty narozené v sedmdesátých letech do produktivního věku paradoxně způsobil výrazné zvýšení podílu věkové skupiny 15 – 64 na české populaci. Pouze sedm zemí na světě má v současnosti podíl této kategorie vyšší než 70%⁵. Těžko takovouto situaci pak nazvat demograficky nepříznivou. Důsledkem vysokého podílu obyvatel v produktivním věku je pak skutečnost, že ČR má v mezinárodních srovnáních jedny z nejpríznivějších hodnot celkové míry závislosti⁶, a i v poměrech závislosti seniorů vůči produktivní populaci dosahuje mimořádně příznivých hodnot. I ve srovnání s historickým vývojem je zřejmé, že současná demografická struktura ČR nevykazuje nějaké významné zhoršení a celková míra závislosti se dokonce během minulé dekády zlepšila, jak dokazuje následující tabulka.

⁵ Zdroj: World Bank 2003; data rok 2001

⁶ podíl produktivní/neproduktivní; neproduktivní = věková kategorie 0-14 a 65+

Tabulka 2: Věková skladba ČR; podíly na celkové populaci

	65+	15-64	0-14
CR 1950	8,3 %	67,6 %	24,1 %
CR 1961	9,5 %	65,1 %	25,4 %
CR 1970	12,1 %	66,7 %	21,2 %
CR 1980	13,4 %	63,1 %	23,5 %
CR 1991	12,6 %	66,4 %	21,0 %
CR 2001	13,8 %	70,0 %	16,2 %

Zdroj: CSU 2003, s. 11-13

Z výše uvedených tabulek vyplývá, že česká společnost se jak historicky, tak v mezinárodním srovnání nachází v současnosti v relativně příznivé demograficko - ekonomické situaci. Je pravdou, že tato příznivá situace se bude postupně zhoršovat, nijak se však v dohledné budoucnosti (20 – 30 let) nebude odlišovat od situace v jiných vyspělých zemích. Skutečně vážnější problém nastane pravděpodobně až odchodem kohorty narozené v sedmdesátých letech do seniorského věku, tedy zhruba za 35-40 let. Česká populace v posledních letech sice stárne demograficky, ale zatím nikoliv ekonomicky.

Již znatelným trendem ovšem je, že se mění tvar neproduktivní části populace. Zvyšuje se podíl seniorů (pozvolna) a klesá podíl dětské populace (silně). Problém ve veřejných financích představuje skutečnost, že starost o životní úroveň seniorů (důchody) je starostí státu, zatímco u dětské populace je z větší části ponechána rodině. V souvislosti s tímto trendem lze uvažovat například o vyšším zdanění produktivních bezdětných (například vyššími daňovými odpočitatelnými položkami na děti). Jestliže neklesají výdaje na školství při klesajícím počtu žáků, potom by zvýšené investice měly přispět k vyšším výnosům z lidského kapitálu a následně vyššímu hospodářskému růstu⁷.

Co se týče současného vývoje penzijního systému, tak pokles porodnosti zatím nevytváří a nevytvořil žádný problém. Ten nastane až v situaci, kdy tyto ročníky začnou vstupovat do pracovní síly a nebudou stačit kompenzovat odchody starších ročníků do důchodů. I v tomto případě se ovšem bude zřejmě jednat o postupné mírné zhoršování současného příznivého stavu, protože do pracovní síly právě dorazily mimořádně silné populační ročníky sedmdesátých let, které na několik dekád vylepšily poměry produktivní/neproduktivní. Nízká porodnost pak má za následek snižování počtu obyvatelstva. Převládající negativní interpretace tohoto trendu je poměrně sporná. Vždyť letmý pohled do dějin českých zemí odhaluje dynamický vývoj počtu obyvatel. V roce 1857 žilo na území ČR 7,02 miliónů; v roce 1930: 10,67 miliónů; v roce 1950 8,90 miliónů obyvatel⁸. V porovnání s těmito údaji je pokles obyvatelstva za posledních deset let o 1,4% poměrně mírný. Je také problematické využívání demografických prognóz na desítky let dopředu při návrzích penzijních reforem. Vždyť současné populační trendy by jsme marně hledali v populačních prognózách byť jen 15 let starých. Kdoví jak budou demografické ukazatele vypadat za 5 let a což teprve za 50 let. Celá řada scénářů s lehkostí pracuje s výhledem přes rok 2050 s počty obyvatel pod 7 miliónů osob.

⁷ pokud se jimi neplýtvá

⁸ Zdroj: Ročenka HN 2002

3. Co z toho vyplývá pro penzijní reformu

Domnívám se, že hlavní příčina současných problémů českého důchodového systému spočívá v nízkém věku odchodu do důchodu, a zde je také nutné hledat cesty řešení celé situace. Jak již bylo uvedeno prodloužila se střední délka života o 4 roky u mužů a o 3 roky u žen, zatímco věk odchodu do důchodu se posunul méně. Jestliže je průměrný občan déle živý a zdravý, není důvod, proč by nemohl déle pracovat. Jestliže je práce deklarována jako hlavní životní náplň člověka, proč ji seniory zbavovat a dokonce je za ni v současném systému penalizovat. Dosavadní posuny hranice věku odchodu do důchodu byly nedostačující a doprovázeny takovým změkčováním podmínek pro odchod do předčasného důchodu, že se do značné míry míjejí účinkem.

Jedním z aktuálních úkolů hospodářské politiky je předefinovat pojem důchodce/seniora. Jak přesvědčivě argumentuje Rabušic (2002), demografické stárnutí je možné vnímat nikoliv jako hrozbu nýbrž jako výzvu pro sociální politiku. Je charakteristické, že věková kategorie poproduktivních začíná v mezinárodních statistikách ve věku 65 let, zatímco v našich ve věku 60 let. Většinu našich nových důchodců představují předčasní důchodci a míra pracovní participace ve věkové kategorii 55-64 patří mezi vyspělými zeměmi k nejnižším na světě. Problémem současného deficitu důchodového pojištění není stárnutí populace, tedy jakýsi objektivně nepříznivý demografický jev, ale skutečnost, že na prodlužující se délku a kvalitu života v ČR nereaguje politická odvaha razantněji prodloužit věk odchodu do důchodu. Další z nepřesností v diskusích o penzijním důchodovém pojištění je argument, že deficity na účtech důchodového pojištění způsobuje právě demografické stárnutí. Systém je v deficitu od roku 1997, a to především z důvodu eroze plátce důchodového pojištění v důsledku nárůstu nezaměstnanosti během hospodářské recese.

Tabulka 3: Saldo důchodového pojištění; mld. Kč

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
6,4	13,7	8,1	1,4	-5,5	-12,3	-18,3	-18,8

Zdroj: Spěváček 2002; s. 419

Hospodářská politika v této oblasti zaspala období relativně příznivého demografického vývoje devadesátých let. Již dávno mohla vytvořit potřebné zdroje zvyšováním věku odchodu do důchodu. Do důchodu odcházejí zdraví a schopní důchodci, kteří by mohli ještě několik let pracovat ale systém je pobízí a vyhání z trhu práce, aby následně lamentoval nad problémy. Zvláště dřívější odchody žen do důchodu, které odcházejí do penze dříve a déle důchod pobírají zvyšuje finanční náročnost systému. Pro dlouhodobou udržitelnost systému je nezbytné sjednotit věk odchodu do důchodu, jednak z důvodu rovnoprávnosti, a dále díky tomu, že ženy do systému kratší dobu přispívají (mateřské) a déle jej pobírají (dřívější odchod do důchodu a delší střední délka života). Naopak razantní posunutí věku odchodu do důchodu by mohlo vytvořit zdroje pro financování perspektivních programů hospodářské politiky, protože předčasní důchodci zatěžují celý systém hned dvakrát. Zaprvé tím, že pobírají dávky a za druhé tím, že neplatí důchodové pojištění a další daně. Řešení problému nezaměstnanosti předčasnými odchody do důchodu je nejdražším možným řešením. Kromě jiného míra nezaměstnanosti v této věkové kategorii není nijak neobyčejně vysoká. Vládní návrhy postupného prodlužování odchodu do důchodu jsou nedostatečné a chybí jim větší odvaha. Při úvahách o reformě systému bude těžké najít větší zdroj úspor ve veřejných financích než právě zde.

4. Závěr

Česká společnost prošla v posledních letech prudkou demografickou změnou. Je zřejmé, že tento vývoj zásadně ovlivní možnosti a meze hospodářské politiky v brzké i vzdálené budoucnosti. Nicméně demografické změny jsou někdy využívány jako zástěrka pro skrytí skutečných příčin některých trendů. V oblasti penzijního pojištění, pak prvotním viníkem současných a pravděpodobně i budoucích deficitů není stárnutí populace či rostoucí počet seniorů, ale pokles zaměstnanosti a předčasné odchody do důchodu. Důchodový systém se tak nedostává do problému deficitů v důsledku objektivních demografických trendů, ale proto, že roste počet zákonných důchodců a nezaměstnaných. Podíl obyvatel v produktivním věku se v období 1991 - 2001 zvýšil o 320 tisíc osob⁹. Zhruba ve stejném období (1990-2000) poklesl počet zaměstnanosti z 5.351 tis. osob na 4.590 tis. osob¹⁰, což znamená pokles o 760 tisíc osob.

LITERATURA:

- ČSÚ (2002): Statistická ročenka 2002. Praha, Scientia, 2002.
ČSÚ (2003): Vývoj věkové struktury obyvatelstva a její tendence. Praha, ČSÚ, 2003.
EUROSTAT (2002): Eurostat yearbook. The statistical guide to Europe. Data 1990-2000. Luxembourg, Eurostat 2002.
MANSFELDOVÁ, Z. – TUČEK, M. (ed.) (2002): Současná česká společnost. Praha, Sociologický ústav AV ČR, 2002 .
MOŽNÝ, I. (2002): Česká společnost. Praha, Portál, 2002
MF ČR (2003): Makroekonomická predikce ČR. Praha, www.mfcr.cz, 2003
RABUŠIC, L. (1995): Česká společnost stárne. Brno, Masarykova univerzita, 1995.
RABUŠIC, L. (2002): Stárnutí populace jako pohroma nebo jako sociální výzva? Praha 2002
ROČENKA HN (2002). Praha, Economia 2002.
SPĚVÁČEK, V. (ed.) (2002): Transformace české ekonomiky. Praha, Linde, 2002.
WORLD BANK (2003): World Development Indicators. Washington, WB, 2003.

⁹ viz tabulka 2; z 6.840 m obyvatel na 7.160 m. obyvatel. Počet starobních důchodců: 1996: 1.806; 1999:1.891; 2002:1.921. Zdroj: MF ČR, Makroekonomická predikce 2003.

¹⁰ Spěváček 2002, s. 247

K otázkám penzijní reformy

Převládajícím konceptem v návrzích reformy systému důchodového zabezpečení představuje myšlenka příklonu k plnému či částečnému fondovému systému. V rámci tohoto příspěvku chci polemizovat s představou o nevyhnutelnosti tohoto způsobu řešení penzijního problému. Vycházím přitom z následujících tezí:

Česká populace se nenachází v demograficky nepříznivé situaci

- Český demografický vývoj není katastrofou, populace se nachází v příznivé situaci. Situace bude zhoršovat pouze velmi pomalu. Ve srovnání s evropskými zeměmi je česká populační struktura příznivá, je mladší. Struktura populace není o moc horší než v roce 1970. Zhoršuje se v zásadě až od roku 2000. Jsme na tom extrémně dobře. Nezhoršuje se celkové dependancy ratio, jenom se mění podíl osob starých a mladých. Česká populace v posledních letech sice stárne demograficky, ale nikoliv ekonomicky. Podíl pracovní síly vůči důchodcům se snížil pouze marginálně

Stárnutí populace je nevyhnutelnou příčinou deficitů účtů důchodového pojištění

- Pokles porodnosti v ekonomice penzijního pojištění zatím nevytváří a nevytvořil žádný problém. Ten nastane až v situaci, kdy tyto ročníky začnou vstupovat do pracovní síly a nebudou stačit kompenzovat odchody starších ročníků do důchodů. I v tomto případě se ovšem bude jednat o mírné zhoršení současného mimořádně příznivého stavu, protože do pracovní síly právě dorazily mimořádně silné populační ročníky sedmdesátých let, které v populačním stromě budou tento pokles zatím kompenzovat.
- Skutečně vážný problém nastane až odchodem kohorty sedmdesátých let do důchodu, tedy zhruba za 30 let, do té doby se česká demografická struktura nijak nevymyká systémům v jiných zemích
- Domnívám se že hlavní problém nerovnováhy důchodového účtu spočívá v nízkém věku důchodu do důchodu a zde je také nutné hledat cesty řešení celé situace. Za poslední dekádu se prodloužila průměrná délka života o 4 roky, zatímco věk odchodu do důchodu se posunul pouze o x roků. Problémem důchodového pojištění není objektivní stárnutí populace, tedy jakýsi objektivně nepříznivý demografický jev, ale skutečnost, že na prodloužující se délku a kvalitu života v ČR nereaguje politická odvaha razantněji prodloužit věk odchodu do důchodu.
- Jestliže je průměrný občan déle zdravý nevidím důvod proč by nemohl déle pracovat. Dosavadní posuny hranice věku odchodu do důchodu byly pouze kosmetické a doprovázeny takovými úlitbami ve změkčování podmínek pro odchod do předčasného důchodu, že se ve velké míře míjejí účinkem.

Průběžný systém je špatný a je potřeba jej nahradit

- Současný průběžný systém se velmi osvědčil a to z několika důvodů. Za prvé je spolehlivý v zabezpečení životní úrovně důchodců, je univerzální a povinný, rozhodně v české populaci nebyl vybudován pocit odpovědnosti za vlastní osud a spoléhat v tak významné záležitosti na pocit zodpovědnosti každého českého občana mi připadá dosti iluzorní¹¹. Dále současný systém je bezpečný, nízkonákladový a garantuje ochranu proti inflaci i jiným dlouhodobým rizikům. Předpoklady zastánců fondového systému jsou značně optimistické co se týče potenciálních výnosů a rizik eventuelních ztrát.
- Živelné zavedení fondového systému hrozí nezvládnutím celé situace což v extrémní situaci zavání zahrávat si se státním bankrotem. Lze si těžko představit, že se bude opravdu dobrovolně a masivně spořit, tak, aby si skutečně uspořilo na kompletní důchod. Jak budou eliminována rizika tunelování těchto fondů, a kdo bude hradit ztráty, přirozeně státní rozpočet. Zpronevěry penzijních fondů nejsou vynímečnou záležitostí ani ve vyspělých zemích a v našich podmínkách při existujícím legislativním a morálním prostředí lze domýšlet případné důsledky. Při nezvládnuté reformě by současné deficity mohly být jen zlomkem celkové zátěže veřejných financí protože nelze předpokládat kompletní stažení státu z této oblasti
- Kromě toho podle mého názoru neexistuje ani nějaká zásadní společenská poptávka po tomto řešení problému. Toto řešení zaznívá především z politických kruhů, kde je výrazem snahy obejít nepopulární zvýšení věku odchodu do důchodu a silně zaznívá i ze stran investičních společností, které cítí zisky. Je opravdu žádoucí negovat nivelizaci důchodů?
- Je otázkou, zda všechna doporučení světových organizací jsou adekvátní situaci, kdy penzijní systémy v postsocialistických zemích jsou stoprocentně účastny a stoprocentně payg. Vždyť celá ta argumentace je ve stylu populace stárne, současný systém není schopen zabezpečit stávající úroveň důchodu a systém se stává finančně neúnosný díky nepříznivému demografickému vývoji. Proto je nutná reforma systému a přechod na privátní systém. Ale tím se přeci ten základní problém neřeší. Problém je že se zvyšuje poměr příjemců a plátců, a to se nemění ani ve státním ani v soukromém systému. Naopak spořením na sebe se břemeno zdvojnásobuje

Řešením současných problémů je zavedení fondového systému

- Za prvé velikost vypláceného důchodu bude i nadále silně ovlivňována demografickou situací, takže důležitějším faktorem, než kolik si naspoříš může být, kolik tvoje generace zplodila dětí. Dále tato představa jde zcela proti smyslu důchodového pojištění, který je založen na mezigenerační solidaritě. Kdo žije déle užívá z těchto fondů více než ten kdo umře záhy po dosažení důchodového věku. Komu se to nelíbí tak může si k důchodu přispořovat již v současnosti a třeba i jinými metodami
- Podívejte se na vývoj za posledních 60 let Kde je jistota že se nebudou opakovat. Kde je jistota vysokých výnosů penzijních fondů, kde je jistota že se opět nevyskytne kvazi ziskové chování winners a negativní výběr.
- Hospodářská politika zaspala již dávno mohla vytvořit zdroje a přebytky zvyšováním odchodu do důchodu. Do důchodu odcházejí zcela zdraví a schopní důchodci nijak nevyčerpaní a neopotřebovaní socialistickým stylem práce mohli by klidně ještě x let pracovat ale systém je pobízí a vyhání z trhu práce aby následně lamentoval nad

¹¹ viz důchodové pojištění u OSVČ

problémy. Vytváří tak špatná očekávání, které chce. Úchylné odchody žen do důchodu v 55 letech

- Skutečně odpovědné spoření by vyžadovalo pravidelné celoživotní úspory řádek tisíců každý měsíc což se nikdo neobtěžuje vysvětlit. V mentalitě průměrného občana je obrovský rozdíl když důchodové pojištění je mu strháváno z hrubé mzdy a většinou skrytě placeno zaměstnavatelem a tím, kdy by dostával plnou mzdu a měl by dobrovolně povinně spořit. V čem je rozdíl? Vždyť to vyjde na stejno. Rozhodnout o tom, že nebudu spořit vůbec. Je společnost připravená na davy důchodců bez důchodu. Na jejich pokles pod hranici bídy?
- Diskuse o fondovém přechodu jsou dvojí. Buďto jsou míněny jako dosud jako kosmetický doplněk a potom pouze zamlžují debatu a podstatu problém anebo jsou míněny vážně, ale potom chybí politická i veřejná podpora a kvalifikované dopady na makroekonomiku včetně ohodnocení rizika v případě tak závažné skutečnosti, v odhadu 250% HDP/
- Současný systém je dobrý!!!! Neúnosná daňová zátěž, ale ta zůstane i v novém v čem je rozdíl když platím daně a povinně si spořím. Zaváděním povinného a dobrovolného spoření na důchod se omezují možnosti spořit ve formě nemovitostí, dále je otázka co by povinné spoření na důchod udělalo s národní mírou úspor
- Vždyť i implicitní dluh jedné generace je v zásadě fiktivní, protože péče o mladou i starou generaci ležela na bedrech produktivní generace při daleko ostřejších poměrech produktivní/neproduktivní.
- Vždyť blahobyt a životní úroveň současných společností je na jedné z nejvyšších úrovní, proč se tak strašně bojí, že podíl seniorů naroste ze současných 15% na 22%. Copak to neunesou. Copak ekonomiky již neporostou, cožpak tito důchodci jsou již zcela neproduktivní a nepřínosní a k ničemu, copak již nijak nepřinášejí k tvorbě HDP
- Celý problém spočívá v neochotě nastavit systém současnému vývoji, dále jak víte jak se bude vyvíjet populace v budoucnu..
- Mezinárodní a historická data a vývoji relace hrubá a čistá mzda vůči důchodu. Mám dojem že i v tomto ukazateli jsme na tom extrémně dobře a zase pouze se vyvíjíme z extrémně dobré pozice do horší.

Fondový systém má řadu výhod

- Neřeší současný problém nerovnováhy systému naopak jej ještě zesiluje. Do systému teče méně peněz než odtéká, a proto je nutné změnit nastavení parametrů. Je to jednoduchá úprava jednoho ze tří koeficientů, věk odchodu, zvýšení pojistného, úprava poměru důchodu ke mzdě. Domácnosti důchodců jsou na tom lépe než domácnosti s malými dětmi.
- Z logiky průběžného systému vyplývá problém mínus jedné generace na oltář důchodové reformy. Je zde opravdu společenská poptávka po takovéto oběti namísto pohodlného spoléhání a přesun minulé generace o další stupeň. Opravdu důsledná reforma by vyžadovala zcela masivní oběti od současné pracující generace. Musela by financovat současné důchodce pořád a spořit si na svůj důchod. Extrémně vzato jestli je současné důchodové pojištění 21%, tak by to znamenalo dalších 21% ať povinně či dobrovolně ukládat se mzdy.
- Dále většina lidí si vůbec neuvědomuje jak masivní částky by bylo potřeba akumulovat aby byla pokryta průměrná délka života.

Falešná zdůvodnění přechodu

- V okamžiku, kdy bude fungovat systém na bázi dobrovolnosti, jak ty lidi přinutíte, a co bude s těmi co platit nebudou. Tento stát a jeho vlády vysílají jasné signály, že v nejhorším pomohou, což určitě bude zaregistrováno. Co s těmi, kteří si budou platit nedostatečně a jak bude fungovat celý systém. Důchodové pojištění vychází z určitých principů, které jsou u nás hluboko zakořeněny, a které se osvědčily a navrhovaný systém jde prudce proti nim. (zjistit principy).
- I daňové úlevy penzijního připojištění jsou nesystémovým opatřením a nezabraňují únikům do spotřeby
- Pro veřejnou podporu penzijní reformy ve směru fondového systému je často využíváno argumentu podpory zvýšení důchodu těch kteří více vydělávají. Je poukazováno na současnou nivelizaci důchodů a důchodová reforma je balena do atraktivního balení zvýšené zásluhovosti podle plateb. Zjednodušeně je prezentována jako kolik si uspoříš na důchod, takový ho budeš mít a skrytě je podsouváno a nebudeš doplácet na ostatní. Ovšem tyto argumenty jsou zcela falešné.
- Je velmi ošidné jak demografové pracují s prognózami na desítky let dopředu, když nebyly vůbec schopni identifikovat změny v posledních 15 letech. Kdo z nich například prognózoval pokles úhrnné plodnosti na hranice 1,2. Větší problém představuje nárůst nezaměstnaných, který eroduje základnu plátců důchodového pojištění
- jak tedy ošetřit, že někdo si pěkně spoří sám na sebe a v 61 umře, jistě počítá s tím, že to po něm někdo zdědí haha, jak potom financovat ty co se dožijí sta let. Je to pojištění a ne spoření, a nezdá se mi, že by někdo v tomto smyslu plánoval osvětovou kampaň.
- Kde berete odvalu přesvědčovat současné dvacátníky a třicátníky, že si mají spořit důchod a nikoliv na byt, když to vůbec není nutné a v zásadě to lze zkombinovat, protože to lze prodat a diverzifikovat a je otázka zda větší riziko skrývá investice do nemovitostí nebo do penzijního fondu. Kromě toho nikdo nemluví o základní výhodě penzijního pojištění a je to pojištění pro případ, že budu žít příliš dlouho a budu tak splácen z dávek ostatních. Při vyšších příspěvcích mám nárok na vyšší plnění.

Závěry a literatura